

AKUZATIV S INFINITIVEM

Akuzativ s infinitivem je polovětná infinitivní vazba, která se skládá z **infinitivu** a ze **jména v akuzativu**, které funguje jako podmět infinitivu. Akuzativ s infinitivem závisí na určitém typu řídicích sloves a neosobních vazeb:

1. Slovesa smyslového vnímání (*verba sentiendi*)

video „vidím“, *audio* „slyším“, *animadverto* „uvědomuji si, vnímám“, *sentio* „cítím, vnímám“, ...

2. Slovesa ústního a písemného vyjadřování (*verba dicendi et declarandi*)

dico „říkám“, *affirmo* „tvrdím“, *nego* „říkám, že ne; popírám“, *respondeo* „odpovídám“, *fateor* „přiznávám“, *confiteor* „přiznávám“, *nuntio* „oznamuji“, *narro* „vypravuji“, *trado* „říkám, předávám“, *scribo* „píšu“, *promitto* „slibuji“, *persuadeo* „přesvědčuji“, *iuro* „přisahám“, *fama est* „je pověst“, ...

3. Slovesa myšlení a vědění (*verba sciendi et putandi*)

puto „myslím si, domnívám se“, *arbitror* „myslím si, domnívám se“, *censeo* „myslím si, domnívám se“, *scio* „vím“, *nescio* „nevím“, *ignoro* „nevím“, *invenio* „zjišťuji“, *cognosco* „poznávám“, *reperio* „zjišťuji“, *statuo* „stanovuji“, *constituo* „stanovuji“, *spero* „doufám“, *notum est* „je známo“, *constat* „je známo“, *apparet* „je zjevné“, *nuntiatum est* „bylo oznámeno“, ...

4. Slovesa vyjadřující citový a hodnotící postoj (*verba affectuum*)

gaudeo „raduji se“, *laetor* „raduji se“, *doleo* „rmoutím se“, *moleste fero* „těžce nesu“, *glorior* „chlubím se“, *miror* „divím se“, *queror* „stěžuji si“, *verisimile est* „je pravděpodobné“, *turpe est* „je hanebné“, *fas est* „je dovoleno“, *nefas est* „není dovoleno“, *bonum est* „je dobré, správné“, *decet* „sluší se“, *dedecet* „nesluší se“, *utile est* „je užitečné“, ...

Vazbu akuzativu s infinitivem uvozují i některá slovesa a neosobní konstrukce s odstínem vůle (*verba voluntatis*), např. *prohibeo* „zakazuji“, *sino* „dovoluji“, *cogo* „nutím“, *patior* „strpím“, *cupio* „toužím“ a další modální slovesa a konstrukce. Po slovesech s odstínem vůle v širším slova smyslu často následují vedlejší věty spojkové. Pravidlům užívání akuzativu s infinitivem, spojkových vedlejších vět a dalších konstrukcí bude věnována pozornost v rámci syntaxe.

V češtině odpovídají akuzativu s infinitivem vedlejší věty podmětné a předmětné, nejčastěji se spojkou „že“ nebo „aby“. V češtině se vyskytuje obdoba latinského akuzativu s infinitivem, která je však mnohem méně rozšířená než v latině. Např.: „Vidím otce (ak.) přicházet (inf.)“, tj. „Vidím, že otec přichází.“

V latině se akuzativ s infinitivem tvoří stejným způsobem:

čeština	Vidím	že otec	přichází
	Vidím	otce (ak.)	přicházet (inf.)
latina	<i>Video</i>	<i>patrem (ak.)</i>	<i>venire (inf.)</i>

Latinský akuzativ tedy odpovídá podmětu české věty vedlejší a infinitiv stojí na místě českého přísudku. **Větné členy rozvíjející jméno v akuzativu**, tedy **přívlastek shodný, doplněk a jmenná část přísudku**, se s ním **shodují v rodě, čísle a pádě**, tj. jsou rovněž v **akuzativu** (např. *Video patrem meum venire*. „Vidím, že můj otec přichází.“).

Akuzativ ve vazbě akuzativu s infinitivem

Akuzativ musí být v latinské vazbě akuzativu s infinitivem ve většině případů vyjádřený. Výjimkou jsou např. slovesa typu „přít“ nebo neosobní konstrukce.

Akuzativ se vyjadřuje i v případě, že **podmět infinitivu je totožný s infinitivem řídicího slovesa**, např.:

(Já) říkám, že (já) přicházím.

Dico me venire.

(Ty) tvrdíš, že (ty) nemůžeš přijít.

Negas te venire posse.

Pokud je řídicí sloveso ve třetí osobě singuláru nebo plurálu a jeho podmět je i podmětem infinitivu, používá latina pro jeho vyjádření akuzativ zvrátneho zájmena *se*:

Otec říká, že (on, tj. otec) přichází.

Pater dicit se venire.

Matka říká, že (ona, tj. matka) je chválena.

Mater dicit se laudari.

Pokud je řídicí sloveso ve třetí osobě a podmětem infinitivu je třetí osoba jiná než podmět řídicího slovesa, stojí v akuzativu některé ukazovací zájmeno, např.: *is, ea, id; hic, haec, hoc, ...*:

Otec říká, že on (ne otec, někdo jiný) přichází.

Pater dicit eum venire.

Matka říká, že ona (ne matka, někdo jiný) je chválena.

Mater dicit eam laudari.

Postup při překladu akuzativu s infinitivem

Překlad do latiny

Při překladu do latiny tedy postupujeme takto:

- zjistíme, zda česká věta podmětová či předmětová závisí na slovese, které přeložíme do latiny slovesem uvozujícím akuzativ s infinitivem
- přeložíme hlavní větu s řídicím slovesem (ve výsledné větě bude často stát na konci), např. „Říkám, že otec přichází.“ *Dico*
- podmět české věty vedlejší přeložíme do latiny akuzativem: „Říkám, že otec přichází.“ *Dico patrem*
- přísudek české vedlejší věty přeložíme infinitivem: „Říkám, že otec přichází.“ *Dico patrem venire.*

Výsledek: *Patrem venire dico.* nebo *Dico patrem venire.*

Překlad do češtiny

Při překladu do češtiny postupujeme takto

- zjistíme, je-li ve větě sloveso uvozující akuzativ s infinitivem a zároveň je v ní přítomen infinitiv a akuzativ, např. *Pater dicit puellas a magistro laudari.*
- přeložíme větu řídicí: *Pater dicit puellas a magistro laudari.* „Otec říká“
- vybereme vhodnou spojku pro připojení věty vedlejší (většinou „že“, ev. „aby“): „že“
- latinský akuzativ bude podmětem české věty vedlejší: *Pater dicit puellas a magistro laudari.* „Otec říká, že dívky“
- latinský infinitiv bude přísudkem české věty vedlejší: *Pater dicit puellas a magistro laudari.* „Otec říká, že dívky jsou chváleny.“
- doplníme zbývající větné členy, v uvedeném případě je vyjádřen činitel děje v pasivu: *Pater dicit puellas a magistro laudari.* „Otec říká, že dívky jsou chváleny učitelem.“

Výsledek: buď „Otec říká, že dívky jsou chváleny učitelem.“ nebo pro češtinu přirozeněji „Otec říká, že učitel chválí dívky.“